

Історія орнаменту

1. **Мета курсу** – полягає у засвоєнні історії творення орнаментів, які відображають стилістичну своєрідність мистецтва, різних історичних періодів, регіональні особливості національних шкіл. Курс дозволяє ознайомитись із світовою орнаментикою, дослідити особливості та принципи побудови орнаментів. Процес навчання передбачає осмислене виконання численних завдань – створення мотивів, застосування композиційних схем, колірних рішень орнаментів.

2. **Місце навчальної дисципліни** в програмі підготовки фахівців спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Розширити практичний досвід художника, який використовує різні художні засоби образотворення: використання орнаментів у виготовленні авторських виробів.

3. Завдання дисципліни

Ми з вами дослідимо:

- особливості та принципи побудови орнаментів у творах декоративного та образотворчого мистецтва різних історичних періодів,
- класифікацію орнаментів,
- регіональні особливості української орнаментики у творах декоративного мистецтва,
- навчимося використовувати знання орнаментів у виготовленні власних виробів,
- як виконувати замальовки орнаментальних структур із різних історичних періодів,
- як створювати оригінальну авторську роботу з використанням орнаменту.

4. Основні знання і уміння, яких набуває студент:

Ми розширимо ваш практичний досвід художника у процесі вирішення наступних завдань:

- орієнтація в історичних стилях;
- розуміння художніх засобів для самостійного виконання орнаментальних композицій;
- дослідження ключових принципів застосування орнаменту;
- виконання замальовок орнаменту різних історичних періодів та різних країн;
- створення творчої роботи з використанням орнаменту на обрану тему в авторській розробці.

5. Короткий зміст дисципліни

1. Основні поняття про орнамент. Значення орнаменту в декоративному мистецтві. Класифікація орнаментів. Поняття «стиль», «орнамент», «рапорт», «мотив» та їх різновиди. Роль та функції орнаменту як прикраси предмета. Ритм і рапорт як засоби формування декору певного стилю.

2. Стиль і орнамент первісних культур – Стародавнього Єгипту й Месопотамії. Найдавніші орнаментальні мотиви. Сприйняття та використання символів в орнаменті. Міфологічні вимоги та світоглядні поняття прадавніх культур. Культура народів Стародавнього світу. Зв'язок традиційного мистецтва з життям у Древньому Єгипті й Месопотамії.

3. Орнамент Стародавньої Греції, Стародавнього Риму. Стиль і орнамент у Стародавній Греції: мотиви, композиційні особливості, символічне значення. Орнамент Стародавнього Риму в контексті декоративного мистецтва.
4. Орнамент Стародавнього Індії, Китаю і Японії, Персії, Арабського Сходу. Індійський орнамент: характерні стилізовані мотиви. Стиль і орнамент Стародавнього Китаю. Орнамент в культурі Японії. Розквіт перського орнаменту у XV–XVI ст. Виникнення перського орнаменту під сильним впливом художніх культур Сходу.
5. Орнамент Візантії, кельтський, романський і готичний орнамент. Особливості злиття елліністичних і східних традицій у візантійському орнаменті. Орнамент як умовне сплетіння звіриних мотивів (птахів, грифонів, барсів) і стилізованих рослинних пагонів, зокрема виноградної лози.
6. Орнамент епохи Відродження. Вплив античності в декорі Ренесансу. Мотиви і стилістика орнаментів Ренесансу. Орнамент стилю бароко і рококо. Орнамент класицизму і стилю ампір. Мотиви класицизму (квіткові гірлянди та кошики квітів, розетки, грифони і сфінкси, купідони).
7. Орнамент стилю модерн. Символізм в стилістиці орнаменту модерну. Орнаменти ХХ ст. Інновації в орнаментальному мистецтві початку ХХІ ст.
8. Український орнамент. Трипільський орнамент. Специфіка орнаментів козацького бароко. Українські орнаменти XVIII–XIX століть: стилістика та регіональні особливості.
9. Культурні традиції сецесіону і модерну на території України. Особлива увага професійних мистців України до орнаменту на початку ХХ ст. Орнаменти в декоративному мистецтві у творчості В. Кричевського, О. Саєнко. Використання орнаменту в архітектурі (Полтавське земство, архітектор В. Кричевський).
10. Роль орнаменту у ХХ–ХХІ ст. в Україні. Використання орнаментів у сучасному одязі та декоративних тканинах: специфіка композиції та принципи розміщення.
11. Замалюйте орнаменти різних історичних періодів та різних країн.
12. Створення авторської композиції з використанням орнаменту на обрану тему.

6. Назва кафедри і викладацький склад

Кафедра образотворчого мистецтва педагогічного факультету, професор Майданець-Баргилевич О. Л.

7. Обсяг навчального навантаження

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити), самостійна робота – 56 год., лабораторна робота – 34 год.

8. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

Саєнко Н. До становлення і розвитку українського монументально-декоративного мистецтва ХХ століття. Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2003. 558 с.

Селівачов М. Українська народна орнаментика XIX–XX ст. (іконографія, номінація, стилістика, типологія): дис. док. мистецтвознавства. Київ : Вид-во НАН України, 1996. 421 с.

Эдвардс К. Как читать орнамент. Интенсивный курс по текстильному дизайну. М.: Рипол-Классик, 2011. 256 с.

9. Система оцінювання

Поточний контроль: оцінювання творчого проекту.

Підсумковий контроль: залік (творче практичне завдання за вибором студента)